

## "The only honest thing to do" - sotavelat, Suomi ja Hooverin moratorio 1931

RIITTA HJERPPE JA VAPPU IKONEN

*"Mikäli tämän kirjoittamishetkellä tiedetään, Suomi on oleva ainoa maa, joka t.k:n 15. p:nä maksettavan korkonsa on kokonaan maksanut. On jo voitu todeta tämän seikan tulleen mainostetuksi Amerikan yleisölle sanomalehtiotsikoissa ja radioitse. Kun ottaa huomioon, että maksu oli siksi pieni ... voi hyvinkin kuvitella, että tämä maksu tuottaa Suomelle vielä moninkertaisen hyödyn sen tullessa muodostamaan erittäin kirkkaan, laajalle tunnetuksi-tulevan osoituksen Suomen luotettavuudesta."*

### 1 Johdanto

Suomen maine hyvänä velan maksajana luotiin vuonna 1933, kun Suomi maksoi 48 592 dollaria lyhennyksenä yhteensä 8 999 milj. dollarin velasta Yhdysvalloille. Laina oli saatu keväällä 1919 elintarvikkeiden hankkimiseksi nälkää näkevään Suomeen. Sillä ostettiin Yhdysvalloista pääasiassa viljaa. Se ei toisin sanoen ollut sotalaina sanan täydessä merkityksessä, kuten muiden Euroopan maiden vastaavat suuret velat Yhdys-

valloille olivat.<sup>2</sup>

Vuonna 1923 pidetyssä kansainvälisessä hallitusten välisessä konferenssissa sovittiin lainojen maksuaikatauluista, lyhennyksistä ja koroista. Suomen lainan maksun oli määrä päättyä vuonna 1934. Koroksi sovittiin 3 % vuoteen 1932 saakka ja sen jälkeen 3 1/2 %.<sup>3</sup>

Vuoden 1931 joulukuussa Yhdysvaltain presidentti Hoover sai suuren laman keskellä kongressin päättämään vuoden pituisesta moratorion hätäa kärsiville velallismaille: lainaa ei siis tarvinnut vuoteen lyhentää tai maksaa sen korkoja.

Puolivuositaiten lyhennysten oli määrä jatkaa joulukuussa 1932. Lisäksi moratoriovuoden maksut oli määrä maksaa korkoineen 10 vuoden kuluessa. Lykkäyksen jälkeen useimmat maat luopuivat joko heti ensimmäisellä maksukerralla 15.12.1932 tai ainakin seuraavalla maksukerralla 15.6.1933 velan maksusta kokonaan. Ainoana Yhdysvaltain velallismaana Suomi jatkoi velkojensa maksamista loppuun saakka.

Kaikista Yhdysvaltain antamista sotalainoista

<sup>2</sup> Vrt. Los Angeles Times, 9.3.1969.

\* Suomen Washingtonin lähettilään L.Åströmin raportti 15.6. 1933, VVM:n arkisto, JB 8 "Sekalaiset asiakirjat": V. 1923 USA:lta saadun elintarvikelainan maksujen suorittaminen, Kansallisarkisto.

<sup>3</sup> Suomen elintarvikelainaa koskeva sopimus 1.5.1927. Yhdysvallat. Suomen elintarvikelaina vuodelta 1923. Ryhmä 58, Os. 19. Ulkoministeriön arkisto.

(n. 11 mrd kultadollaria) Suomen osuus käsitti ainoastaan 0.08 %. Osuuden pienuudesta huolimatta Suomen päätös maksaa velkansa herätti valtavaa huomiota amerikkalaisessa lehdistössä. Mainitusta velanmaksupäätöksestä on sittemmin ollut Suomelle arvaamattoman paljon hyötyä sekä toisen maailmansodan aikana että sen jälkeen aivan meidän päiviimme saakka.

Mutta mistä johtuu, että Suomi hankki tämän hyvän velan maksajan maineen? Oliko kyseessä pelkkä sattuma: väärinkäsitys tai kielivirhe, joka johti Suomen maksamaan, kun muut eivät maksusta piitaneet? Vai oliko takana mahdollisesti suunnitelma, hallituksen tai virkamiesten oivalus, jolla mainetta lähdettiin hankkimaan? Suomen päätöstä jatkaa velanmaksua ja päätöksen syntyprosessia ei ole selvitetty. Sitä enemmän päätöksentekoprosessista ja sen herättämistä reaktioista on liikkunut ja edelleen liikkuu erilaisia huhuja.<sup>4</sup>

---

<sup>4</sup> Väärinkäsitykset ja huhut ovat ilmenneet mm. siinä, että moratoriota on luultu yleiseksi lainojen anteeksiannoksi lainan lykkäyksen sijasta. Lisäksi Risto Rytin roolia on korostettu. Emme ole käyttämistämme arkistolähteistä löytäneet tietoa siitä, että Ryti olisi erityisen aktiivisesti osallistunut moratoriovaiheisiin (uusimmassa Ryti-elämäkerrassa (*Turtola 1994*) moratorio-asiaa ei ole käsitelty). Kolmanneksi lainojen maksupäätöstä on luultu väärinkäsitykseksi ja vahingossa tapahtuneeksi. Tämä myytti liittyyneen erääseen Washingtonin lähettilään L. Åströmin raporttiin 15.6.1933, jossa hän mainitsee jonkun Suomen Pankin virkailijan yrittäneen hoitaa lainan suorituksen Yhdysvalloille eri tavoin, kuin Åström oli sopinut. Mm. *Juhani Suomen* kirjassa Kohtalona yksinäisyys (1989) moratorion sisällöstä ja Suomen reaktiosta esitetään väärä käsitys: "Rytin suosiota ei suinkaan lisännyt hänen ajamansa kireän rahan politiikka, joka vuosina 1931-1932 ilmeni ennen kaikkea Suomen Pankin setelistön supistamisena. Poikkeusajasta huolimatta pyrittiin maan ulkomaisia velkoja lyhentämään normaalissa järjestyksessä. Rytin vaatimuksesta tässä mentiin niin pitkälle, että Yhdysvaltain myöntämästä moratoriosta huolimatta tämänkin velan erääntynyt korko- ja kuoletuserä suoritettiin määrääkaikaisesti."

## 2 Velkojen suuruus ja velkojamaat 1919

Yhdysvaltojen sotavelat Euroopalle perustuivat sikäläisiin ns. vapautuslainalakeihin, Liberty Bonds Act, jotka vahvistettiin huhti- ja syyskuussa 1917 sekä vuonna 1918. Maaliskuussa 1919 annetun Victory Liberty Bond Actin nojalla ei uutta sotavelkaa enää myönnetty. Tämän lisäksi Yhdysvallat myönsi Puolalle ja Baltian maille avustus- ja elintarvikelainoja. Tähän ryhmään kuuluu myös Suomelle myönnetty ns. Hooverin elintarvikelaina vuonna 1919.

Yhdysvallat ei suinkaan ollut ainoa velkojamaa sodan jälkeen. Iso-Britannia oli avustanut sotia käyviä maita vuoteen 1917 mennessä lähes 3 814 miljoonalla dollarilla ja Ranska n. 515 miljoonalla dollarilla.<sup>5</sup> Sotavelat olivat hallitusten toisille hallituksille antamia lyhytaikaisia lainoja, joiden järjestely ja hoitaminen tuli alun perinkin sovittua melko epämääräisesti. Jos lisäksi laskeetaan mukaan sotakorvaukset, jotka Saksan oli määrä suorittaa liittoutuneille, ensimmäisen maailmansodan jälkeen kansainväliset velkasuhteet olivat todella monimutkaiset.

## 3 Yritykset järjestää sotavelat

Velkasuhteita alettiin järjestellä pian sodan päättymisen jälkeen. Eurooppalaisten sotaa käyneiden maiden intresseissä oli kytkeä yhteen sotakorvaukset ja sotavelat. Toisin sanoen eurooppalaiset voittajavaltiot suunnittelivat maksavansa sotavelkoja samaan tahtiin kuin saivat itse Saksalta ja muilta akselivalloilta sotakorvauksia. Ymmärrettävästi suurin velkojamaa Yhdysvallat piti tätä suunnitelmaa huonona, sillä lainojen takaisinsaanti vaikutti tuon periaatteen mukaan kovin huonolta. Vuosina 1919-1921 käytiin neuvotteluja velkojen takaisinmaksusta, niiden mahdollisesta kuittaamisesta tai jakamisesta liittovaltioiden kesken.

---

<sup>5</sup> *Moulton - Pasvolksky (1932)*, 425.

Taulukko 1. Euroopan ja Yhdysvaltojen sotavelat ja sotakorvaukset heinäkuussa 1931, milj. dollaria

Lähde: Moulton-Pasvolsky (1932), liitteet

SAAJA	SAAMISET YHTEENSÄ	MAKSUT YHTEENSÄ	NETTO ASEMA
Australia	782	0	782
Itävalta	0	116 118	-116 118
Belgia	1 454 248	849 002	605 246
Bulgaria	71	78 619	-78 548
Kanada	13 689	0	13 689
Tsekkoslovakia	1 090	424 836	-423 746
Tanska	316	0	316
Eesti	162	45 481	-45 319
Suomi	0	19 050	-19 050
Ranska	13 855 776	10 497 105	3 358 671
Saksa	210	25 609 625	-25 609 415
Iso-Britannia	10 685 848	9 754 245	931 603
Kreikka	216 079	164 539	51 540
Unkari	4 246	35 041	-30 795
Italia	4 056 616	3 571 745	484 871
Japani	109 548	0	109 548
Latvia	0	24 652	-24 652
Liettua	0	14 701	-14 701
Luxemburg	4 034	0	4 034
Alankomaat	18 273	0	18 273
Norja	6 199	0	6 199
Puola	4 353	666 096	-661 743
Portugali	159 082	109 557	49 525
Romania	437 157	422 562	14 595
Ruotsi	12 405	0	12 405
Sveitsi	4 622	0	4 622
Yhdysvallat	20 822 691	0	20 822 691
Jugoslavia	874 050	338 573	535 477
<i>YHTEENSÄ</i>	52 741 547	52 741 547	

### 3.1 Lainojen vakauttaminen 1923

Vuoteen 1923 tultaessa kolmella suurella velkojamaalla oli kullakin omat ehdotuksensa velkojen hoitamiseksi:

1 Ranska ehdotti sotavelkojen sitomista sotakorvauksiin.

2 Iso-Britannia, joka oli alun perin ollut Ranskan kannalla, oli nyt kiinnostunut lähinnä järjestelemään omat saamisensa velkojaan vastaavaksi.

3 Yhdysvallat edellytti saavansa sekä sotakor-

vaukset Saksalta että sotavelat liittoutuneilta, myöntäen kuitenkin, että oli otettava huomioon kunkin maan maksukyky.

Em. pohjalta sotalainat vakautettiin eli muutettiin pitkäaikaisiksi obligaatiolainoiksi vuosina 1923-30. Samalla pyrittiin ottamaan huomioon kunkin maan maksukyky. Yhdysvallat suostui antamaan periksi aika paljon, sillä lopputuloksena oli, että vakautettu velkasumma oli vain vajaat 40 % alkuperäisestä velkasummasta (*taulukko 1*).

*Taulukko 2* Suomen valtion ulkomainen nettovelka suhteessa bruttokansantuotteeseen. Lähde: *Tilastollinen vuosikirja 1928-1935; Hjerpe (1988)*.

	BKT mrd.mk	ulk.lainat mrd.mk	ulk.lainat % BKT:sta	Hoover- laina % BKT:sta
1927	25 237	3 470	13.8	1.4
1928	27 340	3 321	12.1	1.2
1929	26 520	3 275	12.3	1.2
1930	24 011	3 213	13.4	1.3
1931	21 314	5 134	24.1	2.6
1932	21 489	4 985	23.2	2.4
1933	23 054	3 567	15.5	1.8
1934	26 127	3 706	14.2	1.2

Hooverin elintarvikelaina oli vain osa Suomen sotien välisistä ulkomaisista lainoista.<sup>6</sup> Valtion ulkomainen laina nousi korkeimmilleen vuonna 1931 (*taulukko 2*), jolloin koko kansantalouden ulkomainen velka hipoi lähes 50 % BKT:sta. Edullisen kauppataseen ansiosta Suomi pystyi maksamaan velkansa lähes kokonaan 1930-luvun loppuun mennessä.

Vaikka Hoover-laina oli suurin yksittäinen valtion laina, sen pääoma oli korkeimmillaan vain runsaat 2 % BKT:sta eivätkä vuosittaiset maksut olleet suinkaan Suomelle ylivoimaisen rasittavat. Suomi saattoi siis rauhassa jatkaa velkansa

maksua toivoen, että asiassa päästäisiin jonkinlaiseen kansainväliseen sopimukseen.

### 3.2 Youngin suunnitelma 1929

*Dawesin* 1923 ja *Youngin* 1929 suunnitelmien perusideana oli kytkeä sotakorvaukset ja sotavelat yhteen, ts. liittoutuneet maksaisivat Yhdysvalloille sotavelkoja sitä mukaa, kuin Saksa maksaisi sotakorvauksia. Youngin suunnitelman toteuttamista varten perustettiin Baseliin Kansainvälinen järjestelypankki eli BIS.

Youngin suunnitelma epäonnistui kahdesta syystä: ensiksikään Yhdysvallat ei suostunut sitomaan sotakorvauksia ja sotavelkoja yhteen. Toiseksi kansainvälinen lama valuuttakriiseineen

<sup>6</sup> Ks. *Hjerpe ym. Kansantaloudellinen aikakauskirja* 1993.

vaikautti entisestään Euroopan maiden mahdollisuuksia selviytyä veloistaan. Kun toinen kultakanta joutui kriisiin kesällä 1931 itävaltalaisen jättipankin Credit-Anstaltin kaaduttua, joutuivat eurooppalaiset valtiot syyskuusta lähtien yksi toisensa jälkeen luopumaan kultakannasta. Koska Yhdysvallat ei koskaan virallisesti luopunut kultakannasta,<sup>7</sup> tämä merkitsi eurooppalaisten valuuttojen devalvoitumista suhteessa dollariin, ja siten dollarivelkojen rasituksen kasvua.<sup>8</sup>

### 3.3 Hooverin moratorio 1931

Youngin suunnitelma oli alusta pitäen vaikeuksissa, ja sen toteuttamisen keskeyttikin Hooverin moratorio kesäkuussa 1931. Moratoriolla siirrettiin sotavelkain suorittaminen vuodeksi eteenpäin, jolloin seuraava maksupäivä olisi ollut 15. joulukuuta 1932. Hooverin moratorio ei siis merkinnyt velkojen anteeksiantamista, vaan vain niiden lykkäystä. Tästä huolimatta kaikki maat Suomen lukuunottamatta jättivät kesäkuusta 1933 lähtien velat maksamatta ja joulukuussa 1932 vain muutama maa Suomen ohella maksoi ko. kuun erän.

Hoover sanoi ryhtyneensä moratorioon tasoitukseen ja vähentääkseen hintojen alenemista ja edistääkseen valtiollisen rauhan ja taloudellisen vakavuuden palautumista maailmassa. *Järvinen* (1932) tosin epäilee, että tärkeämpänä syynä oli se, ettei Saksan maksukyky kestäisi sekä sotavelkojen että Yhdysvalloista ja Englannista saatujen suurien yksityisluottojen maksamista.<sup>9</sup>

*Eichengreen* (1992) pohtii Hooverin moratoriomotiiveja, ts. halusiko hän vakauttaa kansain-

väliset rahamarkkinat vai suojella yhdysvaltalaisen pankkien etuja Saksassa. Hoover väittää muistelmissaan ajaneensa kansainvälisen talouden etuja ja saaneensa kuulla amerikkalaisten pankkien investointien olevan vaarassa Saksassa vasta moratorion jälkeen. *Eichengreen* tuntuu suhtautuvan Hooverin väitteeseen epäilyksellä.<sup>10</sup>

Vuonna 1932 Lausannen konferenssissa Euroopan maat sopivat, että ne luopuvat 90 %:sesti Saksan sotakorvauksista. Samalla toivottiin, että sotakorvauksia vastaavat sotavelat saataisiin kuitattua, mutta Yhdysvallat ei ratifioinut sopimusta. Tämä kiristi ankarasti Englannin, Ranskan ja Yhdysvaltain välejä. Niinpä vuoden 1933 Maailman talous- ja rahakonferenssissa Lontoossa kansainväliset velkajärjestelyt katsottiin niin arkaluontoisiksi aiheiksi, ettei niitä otettu lainkaan käsittelylistalle. Lontoon kokous epäonnistui muutoinkin, kun Yhdysvaltain presidentti Roosevelt torjui siihenastiset kaavailut valuuttojen kansainvälisestä tasapainottamisesta.

## 4 Suomen maine huono 1920-luvulla

Suomella oli 1920-luvun alussa Ranskasta ennen ensimmäistä maailmansotaa otettuja lainoja. Vuonna 1921 säädettiin lailla ulkomaan rahassa annettujen obligaatioiden ja korkolippujen lunastamisesta. Lain mukaan lainoja sai maksaa takaisin Suomen markoilla tai eräin poikkeuksin obligaatioissa mainitun maan rahassa.<sup>11</sup> Käytännössä lailla estettiin lainojen takaisin maksu Ruotsin jokseenkin arvonsa säilyttäneillä kruunuilla ja tehtiin mahdolliseksi maksaa velat inflatoituneina Suomen markkoina tai myöskin inflatoituneina Ranskan frangeina.

Tämä kaikesta päättäen suututti kansainvälisen rahamarkkinoiden edustajia. Niinkin myöhään kuin vuosina 1932 ja 1934 amerikkalainen sijoitusasiantuntija *Max Winkler* julkaisi artikkeleita, joissa hän viittasi tähän lakiin ja varoitti ostamas-

<sup>7</sup> Tosin Yhdysvallat oli devalvoinut dollaria jo vuonna 1933 ja vuodesta 1936 rajoittanut kansalaistensa oikeutta omistaa kultaa, mikä käytännössä teki lopun kultakannasta myös Yhdysvalloissa (*Berdnanke - James* (1990), tables).

<sup>8</sup> *Berdnanke - James* (1990), tables.

<sup>9</sup> *Järvinen* (1932), s. 51.

<sup>10</sup> *Eichengreen* (1992), s. 279.

<sup>11</sup> Laki 151/29.5.1921.

ta sinisilmäisesti suomalaisia arvopapereita.<sup>12</sup> Washingtonin lähettiläs *Åström* kirjoitteli kotimaahan näistä huonoista uutisista varsin huolestuneena.<sup>13</sup>

Jo tätä ennen pääkonsuli *Nordberg* Pariisiin lähetystöstä kirjoitti huhtikuussa 1931 pitkän kirjeen ulkoministeriöön, jossa hän valitteli Suomen kehnoa mainetta. Yhtenä syynä saattoi olla Osuuskassojen Keskuslainarahastolle vuonna 1930 myönnetty 350 miljoonan frangilaina. Se oli mennyt huonosti kaupaksi ja jatkossa valtio joutui huolehtimaan lainan maksusta, OKO ei siihen kyennyt. Lisäksi ranskalainen talouslehdistö oli vastustanut äänekkäästi "lainojen myöntämistä maille, jotka eivät järjestäneet vanhoja velkojaan ennensotaisten sopimusten mukaan". Suomi oli joutunut sikäläisten finanssilehtien mustalle listalle mm. latinalaisen Amerikan maiden kanssa, koska sen lainoista oli jouduttu maksamaan ylihintaa. "Suomi oli joutunut niskoittelevien velallisten joukkoon, koska ... Suomen valtio ei täytä sitoumuksiaan Ranskassa."<sup>14</sup>

Suomen vakinainen edustaja Kansainliitossa, *Rudolf Holsti* kirjoitti kesällä 1932 yhtäältä: "... Kansainliiton sihteeristössä vakuutettu, että Suomi kuuluu niihin harvoihin maihin, jotka ovat kaiken aikaa pitäneet kunnia-asiana päivälleen suorittaa jäsenmaksunsa Kansainliitolle." Mutta Holsti jatkoi toisaalta: "Nämä viittaukset (Kansainliiton sihteeristössä) poliittiseen levottomuuteen Suomessa ovat peräisin kirjeistä ja sähkösanomista, joita Sveitsin, Saksan, Ranskan ja Englannin lehdet ovat jälleen viime aikoina julkaisseet. Kun näistä lehtien tiedonannoista käy selvästi ilmi, että mellakoitsijoina eivät olleet

työttömien laumat niinkuin monessa muussa maassa on tapahtunut, on ollut sitäkin lähempänä johtopäätös, että levottomuudet ovat aiheutuneet paremminkin taloudellisessa tarkoituksessa. Jos siis Suomi toivoo lähiaikoina edes jonkinlaista ulkomaista lainaa, on itsestään selvää, että kaikkien mellakointien ja muka pula-ajan aiheuttamien levottomuuksien on pian lakattava."<sup>15</sup>

Jo syyskuussa 1931 Washingtonissa oleva lähettiläs *Åström* kirjoitti huolestuneena: "Suomella on viime vuosien kuluessa siitä levinneiden, luoton kannalta varsin epäedullisten tietojen johdosta raskas 'handicap' voitettavana, ennenkuin se normaalioloissakaan pääsee luotossaan entiseen asemaansa, saati sitten sitä parempaan asemaan, joka olisi varsin toivottavaa. Ensimmäinen ehto, jonka täyttämällä voimme vielä onnellista käännettä toivoa, on luottorekordimme moitteettomana säilyttäminen. Siihen tarvitaan paitsi maksujen täsmällistä suorittamista, lisäksi valveilla oloa ja harkintaa, jotta kaikki luottoamme koskevat tiedot maailman eteen tulevat asiat ovat sillä hellävaraisuudella käsiteltyjä, joilla maan mainetta koskevat asiat on aina käsiteltävä."<sup>16</sup>

## 5 *Moratorion jälkeen*

Lainan maksun Yhdysvalloille piti alkaa uudelleen joulukuun 15. 1932. Jo syksyn mittaan lähettiläs *Åström* kuulosteli muiden velallisten kannanottoja ja raportoi niistä. Selvästi uskottiin,

<sup>12</sup> Chicago Daily News 28.3.1932; World Telegram 27.12.1934.

<sup>13</sup> *Åström* UM:lle 1.4.1932. Yhdysvallat. Suomen elintarvikelaina 1923. Ryhmä 32, Os 0. 25.320. UM.

<sup>14</sup> Pääkonsuli *Nordberg*, Pariisista UM:lle 2.4.1931. VVM 1919-1932, Sekalaiset asiakirjat Jb6, Kansallisarkisto.

<sup>15</sup> Holsti UM:lle 17.6.1932. Raportti 'Luottamus Suomea kohtaan ulkomailla'. VVM, Sekalaiset asiakirjat, USA:lta saadun elintarvikelainan maksujen suorittaminen Jb8, Kansallisarkisto.

<sup>16</sup> *Åström* UM:lle 17.9.1932. VVM, Sekalaiset asiakirjat. USA:lta saadun elintarvikelainan maksujen suorittaminen, Jb8. Kansallisarkisto. Vähää aiemmin *Åström* oli todennut helpottuneena: "...ettei Mäntsälän kapina aiheuttanut näkyvää reaktiota obligatioidemme noteerauksissa." *Åström* UM:lle 18.4.1932. Yhdysvallat Ryhmä 32, Os. 0. 25.320. UM.

että velalliset huonosti kykenivät ja olivat lisäksi haluttomia jatkamaan lainojen lyhennyksiä. Perusteluina olivat mm. yleinen taloudellinen ahdinko ja hintojen lasku, jota teki lainaakaan entistä raskaammaksi. Toivottiin, että voitaisiin saada aikaan sopimus, jossa lainoja annettaisiin anteeksi.<sup>17</sup> Tällaisista neuvotteluista huhuttiinkin vahvasti jo keväällä 1932.

Holstin muistio UM:lle 25.6.1932 oli sisältänyt kuvauksen varsin yksityiskohtaisista huhuista: "huhu interdepartementaaliseen komiteasta, jonka sanotaan valmistavan jonkinlaista vastaehdotusta Euroopan velallismaaille esitettäväksi uudeksi maksuohjelmaksi ... tutkimaan kunkin eurooppalaisen velallismaan loppuvelan suorittamisen mahdollisuuksia tällöin pitäen silmällä: 1) maan setelipankin kultakassan suuruutta, 2) ulkomaisen kaupan mahdollista vientivoittoisuutta, 3) budjetin tasapainoa, 4) maan valtiovelkojen suuruutta verrattuna maan yleiseen maksukykyyn, 5) kunkin maan muita erikoisia taloudellisia näkökohtia."<sup>18</sup>

Samassa yhteydessä Holsti pohti, "...miten kohtuuttomasti Suomi maksaa moneen muuhun maahan verrattuna Yhdysvalloille ko. velkansa kuoletusta. Esim. Italia maksaa alle 26 %, Jugoslavia alle 32 %, Kreikka alle 35 %, Ranska alle 50 %, Belgia alle 54 %, kun taas Suomi, Viro, Latvia, Liettua ja Puola maksavat Iso-Britannian tavoin 82.2 %.<sup>19</sup> Olisi näin ollen enemmän kuin kohtuullista, että ko. velkojen uudessa järjestelyssä Suomi pääsisi niiden maiden joukkoon, joilta pyyhitään mahdollisimman suuri osa velkaa

<sup>17</sup> Åström UM:lle 29.9.1932 ja 29.12.1932. Yhdysvallat. Suomen elintarvikelaina 1923. Ryhmä 58, Os. 19. UM.

<sup>18</sup> Vrt. Holstin muistio 25.6.1932. VVM, Sekalaiset asiakirjat. USA:lta saadun elintarvikelainan maksujen suorittaminen, Jb8. Kansallisarkisto.

<sup>19</sup> Velat oli vakautettu vuosina 1923-30, ja kokonaisarvo oli määräytynyt kunkin maan maksukyvyyn mukaan (Järvinen (1933), s. 44.

pois."<sup>20</sup>

Syyskuussa 1932 oli tiedossa, että Puola, Latvia ja Viro aikoivat käyttää lainaehtoihin sisältyvää maksujen lykkäysoikeutta.<sup>21</sup> Åström ei nimenomaisesti halunnut ottaa esille Suomen lainaehtojen helpotuspyyntöä, ennen kuin joku muu oli saanut helpotuksia.<sup>22</sup> Marraskuussa Åström raportoi, että Ranska, Iso-Britannia ja Belgia olivat pyytäneet lykkäystä joulukuun maksuille.<sup>23</sup> Joulukuun lopun kirjeestä käy lopulta ilmi, että lykkäystä olivat pyytäneet kaikki muut velallismaat paitsi Italia, Viro ja Suomi.<sup>24</sup>

Joulukuussa 1932 velan suorittivat Suomi, Iso-Britannia, Latvia, Tšekkoslovakia, Italia ja Liettua. Suorituksensa laiminlöivät Ranska, Belgia, Unkari, Puola ja Viro. Siinä vaiheessa Åström kirjoitti ulkoasianministeriöön tyytymättömyyden esittämättä jättämistä ei muiden velallisten taholta katsottu suosiollisin katsein". Åström ilmoittaa huomauttaneensa, että Suomelta

<sup>20</sup> Holsti UM:lle 25.6.1932. Muistio n:o 556. Euroopan maiden amerikkalaiset velat. VVM, Sekalaiset asiakirjat. USA:lta saadun elintarvikelainan maksaminen. Jb8. Kansallisarkisto.

<sup>21</sup> Åström UM:lle 17.9.1932, Yhdysvallat. Suomen elintarvikelaina. Ryhmä 58, Os. 19. UM.

<sup>22</sup> Åström UM:lle 29.9.1932, VVM, Sekalaiset asiakirjat. USA:lta saadun elintarvikelainan maksaminen, Jb8. Kansallisarkisto.

<sup>23</sup> UM:n ulkomaanedustuksen tiedotuksia n:o 25 10.12.1932/Lähettiläs Åströmin raportin UM:lle 17.11.1932 tiedottaminen edelleen. VVM, Sekalaiset asiakirjat, USA:lta saadun elintarvikelainan maksujen suorittaminen Jb8. Kansallisarkisto.

<sup>24</sup> Åström UM:lle, 29.12.1932, VVM, Sekalaiset asiakirjat, USA:lta saadun elintarvikelainan maksujen suorittaminen Jb8, Kansallisarkisto. Kirjeenvaihdossa on lievää ristiriitaisuutta velanmaksun lykkäystä ja helpotusta maiden ja maksun suorittamatta jättäneiden maiden listoissa.

puuttuivat ne argumentit, jotka maksuista luopuneilla oli, "... jöten Suomelle nuorena, verrattain tuntemattomana maana *demarche* olisi ollut vahingollinen varsinkin, kun ottaa huomioon Suomen p.o. velan suhteellisen pienuuden verrattuna sen muihin sitoumuksiin".<sup>25</sup>

Yhdysvalloissa sotavelkojen ehtojen helpotuksia käsiteltiin yhtenä presidentin vaalikampanjakysymyksenä. Presidentti Hoover oli ajanut moratorion läpi, ja vaikutti suhtautuvan keskusteluissa velallisten kanssa varsin myönteisesti helpotuksiin. Kuitenkin vaalikampanjassaan hän lupasi keskilännen maanviljelijöille lainojen takaisin saamista.<sup>26</sup>

Demokraattien ehdokkaan *Rooseveltin* kanta lainojen anteeksiantoon oli kielteinen. Kuitenkin Roosevelt näki, että lainojen maksu oli Euroopan maille vaikeaa, kun Yhdysvallat oli asettanut kaupalle suojamuureja. Varapresidenttiehdokas *Garnerin* mukaan sotavelkaprobleemi oli yksinkertaistettavissa oikeudenmukaisella tariffipolitiikalla.<sup>27</sup>

Syksyllä 1933 Åströmin kirjeiden mukaan ainakin Tšekkoslovakia ja Iso-Britannia neuvottelivat helpotuksista lainaehtoihin. Kirjeenvaihdosta ei käy ilmi, saivatko ne niitä.

Myös Suomen toiveita kuultiin. Syksyn mittaan lainasta neuvoteltiin presidentti Rooseveltin, Yhdysvaltain hallituksen edustajan ja Suomen lähettilään kesken. Suomi sai lainaan koronalennuksen alkuvuodesta 1934. Koronalen-

nus koski koko lainaa eli se oli takautuva. Lainaehtojen muutos hyväksyttiin Suomen hallituksessa 9.1.1934.<sup>28</sup>

## 6 *Velanmaksulla mainetta*

Yhdysvalloissa käytiin julkista keskustelua sotavelkojen järjestämisestä koko 1920-luvun.<sup>29</sup> Vaikka yhdysvaltalaisen veronmaksajien myötätunto oli sodassa kärsineitten Euroopan kansojen puolelle, edellytettiin silti näiden maksavan velkansa Yhdysvalloille. Varsinainen myrsky lehdistössä nousi kuitenkin vasta 1930-luvulla Hooverin moratorion jälkeen. Samaan aikaan kun lehdet ilmaisivat paheksuntansa muiden maiden maksujen laiminlyönnistä, ne ylistivät Suomea ainoana kunniallisena kansankuntana.

Suomen velanlyhennykset saivat runsaasti huomiota osakseen Yhdysvalloissa ja muuallakin maailmassa.<sup>30</sup> Mm. joulukuun 1933 lyhennys huomioitiin monin tavoin. Presidentti Rooseveltin puhe kongressin avajaisissa sisälsi tunnustuksen Suomelle velka-asiassa. Puhe myös radioitiin.<sup>31</sup>

Toisaalta kun erityismainintoja kongressilta ei tullut, myös se oli mainintana Washingtonin kirjeissä.<sup>32</sup> Kesän 1936 arkistomappi sisältää dramatiikkaa. Sähke Tokion lähetystöstä kysyy 16.6.1932: "Tottako velka U.S.A.:lle nyt jätetty maksamatta." Vastaus Ulkoministeriöstä 17.6.:

<sup>25</sup> Åström UM:lle 29.12.1932. VVM, Sekalaiset asiakirjat, USA:lta saadun elintarvikelainan maksujen suorittaminen Jb8, Kansallisarkisto.

<sup>26</sup> Åström UM:lle 5.10.1932, VVM Sekalaiset asiakirjat, USA:lta saadun elintarvikelainan maksujen suorittaminen Jb8, Kansallisarkisto. Ks. myös Åström UM:lle 9.9.1932, Yhdysvallat, Suomen elintarvikelainana. Ryhmä 59, Os. 19. UM.

<sup>27</sup> Åström UM:lle 10.12.1932. Ulkomaanedustuksen tiedotuksia n:o 256, VVM, Sekalaiset asiakirjat, USA:lta saadun elintarvikelainan maksujen suorittaminen Jb8, Kansallisarkisto.

<sup>28</sup> Åström UM:lle 7.11.1933, 9.11.1933, 14.11.1933. Yhdysvallat, Suomen elintarvikelaina Ryhmä 58, Os 19. UM.

<sup>29</sup> Mm. *Schrecker* (1978), s. 128-130.

<sup>30</sup> Esim. China Press, Shanghai, 6.6.1934.

<sup>31</sup> Åström UM:lle 5.1.1934 Yhdysvallat, Suomen elintarvikelaina, Ryhmä 58, Os. 19. UM.

<sup>32</sup> Eero Järnefelt UM:lle 1.7.1935. Yhdysvallat, Suomen elintarvikelaina, Ryhmä 58, Os 19. UM.



"Ei."<sup>33</sup> Sähkeiden vaihdon aiheutti uutinen Japan-Times & Mailissa Tokiossa 16.6.1936: "Suomi ei ole maksanut velkaansa." Asia selvitetiin ja japanilainen uutistoimisto pyysi Suomelta anteeksi.

*"Suomea pidetään täällä rehellisyyden perikuvana, että amerikkalaiset matkailijat käyvät maassamme entistä enemmän, että Suomen kauneutta, kulttuuria ja taidetta ihailaan, että Suomen taloudellisia saavutuksia seurataan ja tänne eri tehtävissä saapuvat suomalaiset saavat poikkeuksellisen hyvän kohtelun ym. Suomen hyvän nimen kautta on myöskin Amerikan suomalaissyntyinen aines saanut huomattavasti paremmat mahdollisuudet edistyä ja toimia tässä maassa... Myös Unkari ja tavallaan Kreikka ovat suorittaneet samaan luokkaan kuuluvia velkojaan, vaikkakin rajoitussa määrin. Ne eivät ole kuitenkaan saaneet mitään vastaavaa huomiota osakseen."*<sup>34</sup>

Vuosien 1933-36 aikana yhdysvaltalaisissa lehdissä julkaistiin lähes 3 000 Suomen velanmaksua tai Suomea käsittelevää uutista, piirrosta tai artikkelia. Suurin osa oli yhden palstan pikku-uutisia tai pilapiirroksia, jotka toistuiivat useissa lehdissä, mutta joukossa oli myös arvovaltaisten lehtien moniosaisia reportaaseja, joissa esiteltiin syvällisesti, joskin melko kriittikittömästi, Suomen taloutta, kulttuuria ja yhteiskuntaa. On mielenkiintoista havaita, miten pilapiirroksiset muuttuivat ajan mittaan. Vuoden 1933 aikana pilapiirroksissa Suomea esitti selvästi slaavilaistyyppinen isäntähahmo piippalakkeineen ja saappaineen. Vuoden 1934 puolella Suomen symboliksi nousi meillekin tuttu kansallispukuinen neitonen. Noihin aikoihin myös maatamme, sen sijaintia, urheaa taistelua itsenäisyyden puolesta, urheilusuorituksia, taipumusta

juoda runsaasti kahvia jne. alettiin esitellä laajemminkin. Ts. vuoden 1933 Suomi esiteltiin lähinnä toisten maiden negaationa. Vuodesta 1934 lähtien Suomi alkoi saada enemmän huomiota "omana itsenään".

Eräs uutinen, joka levisi sanatarikkana sitaattina kaikkialle Yhdysvaltoihin, oli Suomen Pankin pääjohtajan Risto Rytin haastattelu. Suomen jatkaessa velan maksua kesäkuussa 1934 Ryti antoi - epäilemättä tarkkaan harkitun - lausunnon, joka herätti ihastusta kaikkialla Yhdysvalloissa: *"We signed a contract. We promised to pay. It is the only honest thing to do."*

Marraskuussa vuonna 1934 amerikkalaisissa lehdissä Suomea mainostettiin seuraavalla uutisella:

*"LONELY BUT LIKEABLE. "Our country is poor" sang its poet Runeberg 80 years ago "so shall be." This rugged acceptance of difficulties marks Finland's history. In spite of poor soil, bitter winters, czarist oppression and other hardships they built a happy nation of smallholders and craftsmen. They disliked ignorance, so they set up a fine school system and abolished illiteracy. With scientific methods they husbanded their little farms and cropped their great forests. They tamed cataracts and made electricity, then distributed it for the benefit of the people. They could not afford to waste, so they formed one of the world's finest systems of consumer cooperatives. They tried out prohibition and, finding it wouldn't work, they repealed it promptly.*

*Finland is our war debtor that pays. It has just announced that it will pay, as usual, its Dec. 15 semi-annual installment.*

*Yes, we like Finland."*<sup>35</sup>

<sup>33</sup> Sähke Tokiosta UM:lle 16.6.1936. UM Tokioon 17.6.1936. Yhdysvallat, Suomen elintarvikelaina, Ryhmä 58, Os. 19. UM.

<sup>34</sup> Järnefelt UM:lle 22.1.1938. Yhdysvallat, Suomen elintarvikelaina, Ryhmä 58, Os 19. UM.

<sup>35</sup> El Paso, November 26. 1934. Suomen Pankin johtokunnan arkistossa on koottuna 14 kansioon yhdysvaltalaisia lehtileikkeitä Suomen velanmaksun herättämistä reaktioista. Tämän sivun sitaatit ja seuraavien sivujen pilapiirroksiset ovat tästä kokoelmasta.

Kuvat 1-3 Yhdysvaltalaisten lehtien karikatyyreja sotaveloista 1934-1935.



ELLENBURG (WACK) RECORD  
JUNE 27, 1929  
SUCH FICKLENESS



Vuonna 1939 Suomen Washingtonin lähettiläs Hj. Procope kirjoitti: "Finanssiministeri *Morgenthau* vastaanotti tiedon Suomen velan maksusta, oli kutsunut paikalle valokuvaajia ja äänielokuvatuottajia.<sup>36</sup> Vielä niinkin myöhään kuin vuonna 1969 Los Angeles Times muistaa Suomen velanmaksua: "25 years to go. Finland Still Pays on 1918 Loan from U.S."<sup>37</sup>

Myös amerikkalainen "suuri yleisö" osaa edelleen hokeman maasta, joka maksoi velkansa. Mistä tämä pitkämuistisuus johtuu? Koulukirjoitusta tietoenkin. Pintapuolisissa selvityksissä on käynyt ilmi, että arvaus tämän iskulauseen siirtymisestä ikäluokalta toiselle koulukirjojen välityksellä osoittautui oikeaksi. Amerikkalainen koulukirja vuodelta 1990 kertoo Hooverin moratoriosta ja toteaa, että Suomi oli ainoa maa, jatkoi velan maksua.<sup>38</sup>

Lopuksi täytyy tietoenkin kysyä, kenen etua lehdistön voimakas reaktio palveli. On vaikea kuvitella, että kyseessä olisi jonkinlainen tietoisesti kehitetty suunnitelma. Pikemminkin motiivina oli ei niinkään ihailla Suomea kuin kanavoida amerikkalaisten veronmaksajien närkästyystä muita maita kohtaan. Lisäksi Yhdysvallat oli 1930-luvulla erittäin syvän laman kourissa. Koska monet Euroopan maat selvisivät suuresta lamasta Yhdysvaltoja helpommalla, saattoivat amerikkalaiset ehkä oikeutetustikin odottaa, että nyt oli Euroopan vuoro auttaa heitä.

## 7 Velan myöhemmät vaiheet

Lainaa siis maksettiin pois vähän kerrallaan. Samalla Washingtonin lähetystön ja ulkoministeriön välinen kirjeenvaihto sisältää jatkuvasti läpi 1930- ja 40-luvun pohdintoja ja mainintoja

<sup>36</sup> Hj. Procope UM:lle 16.6.1939. Yhdysvallat. Suomen elintarvikelaina. Ryhmä 58, Os 19. UM.

<sup>37</sup> Los Angeles Times 9.3.1969.

<sup>38</sup> *Todd - Curti (1990)*, 769.

keskusteluista Yhdysvaltain viranomaisten kanssa, jossa lainasummaa pyrittiin pienentämään tai saamaan se mahdollisesti anteeksi. Toisen maailmansodan aikana saatiin lykkäystä lainojen maksuun joulukuusta 1940 joulukuuhun 1942, jonka jälkeen maksut taas jatkuivat.

Pohdintoihin lainanmaksusta liittyi usein ajatus Suomen maksaman rahan käyttämisestä johonkin Suomea hyödyttävään tarkoitukseen. Tällaisena tekona pidettiin sitä, kun vuonna 1935 Yhdysvaltain hallitus päätti käyttää 300 000 dollaria Yhdysvaltain lähetystöalon rakentamiseen Helsinkiin.<sup>39</sup>

1930-luvun lopussa keskusteltiin ensimmäisen kerran lainan lyhennysten käyttämisestä stipendirahastoksi: entinen presidentti Hoover ehdotti, että perustettaisiin kaikille velallisille rahastot, johon ne maksaisivat sotavelkansa. Nämä käytettäisiin kunkin maan kulttuuritarpeisiin: esim. tieteelliseen vuorovaikutukseen kunkin maan ja Yhdysvaltain välillä. "... kehitetään miehiä ja naisia, jotka ymmärtävät oloja Yhdysvalloissa ja luottavat amerikkalaisiin."<sup>40</sup>

Stipendirahasto toteutui sitten vuonna 1951 ASLA-stipendijärjestelmänä.<sup>41</sup> Velan viimeinen erä maksettiin 15.6.1976, sillä loppuvuosina velan maksueriä oli suurennettu. Suomen valtio on sittemmin sijoittanut varoja tähän järjestelmään, jotta sen jatkuvuus on taattu lainan maksun päättymisen jälkeenkin.<sup>42</sup>

<sup>39</sup> Järnefelt UM:lle 1.7.1935. Yhdysvallat, Suomen elintarvikelaina, Ryhmä 58, Os 19. UM.

<sup>40</sup> Järnefelt UM:lle 5.4.1938. Yhdysvallat, Suomen elintarvikelaina Ryhmä 58, Os 19. UM.

<sup>41</sup> UM Valtiokonttorille 9.1.1950. Yhdysvallat, 25.320. UM. Ks. myös Yhdysvaltain Helsingin lähetystön verbaalinootti 30.12.1949 n:o 21. Yhdysvallat. Ryhmä 32, Os 0. 25.320. UM.

<sup>42</sup> UM:n esitys Valtioneuvoston raha-asiain valiokunnalle 11.6.1975. Yhdysvallat. Ryhmä 32, Os 0. 25.320. UM.

## 8 *Suunnitelma vai sattuma?*

Kun Washingtonin lähettiläs L. Åström kävi kirjeenvaihtoa ulkoasiainministeriön velkojen maksun jatkamisesta moratorion jälkeen, kirjeistä löytyy huoli luottorekordin moitteettomana säilyttämisestä. Myös Holsti ja Nordberg olivat samoihin aikoihin huolissaan Suomen velanmaksuaineesta.

Åström muistuttaa kirjeessään syyskuulla 1932, siitä että Suomi oli ensimmäinen maa, joka vuonna 1923 sai muodollisesti valmiiksi lainan vakauttamissuunnitelman. Hän myös huomauttaa tämän seikan tuomasta myönteisestä julkisuudesta silloin. Toisaalta hän pohtii: "Jos jotkut maat jäävät esittämättä alentamispyyntöjä (1932), Suomen on vaikea luottoaan vahingoittamatta sellaista esittää. Jos Suomi *yksin* jää koko alennuspuuhasta syrjään, saa laskea suureen luottamme edistävään publisiteettiin ja on kylmästi laskettava kannattaako se velkamme pienuuteen katsoen parhaiten. (kursivointi kirjoittajien)".<sup>43</sup>

Kyse näyttäisi olevan tietoisesta maineen palauttamiskampanjasta. Suomessa ei voitu tietää - vaikkakin ehkä arvattiin - että lähes kaikki muut maat olivat lopettamassa velan maksun. Näin ollen ei voitu etukäteen ainakaan suunnitella maineen hankkimista 'ainoana maana, joka maksaa velkansa'. Ainutlaatuisuus saatiin sattuman kauppaa.

Hooverin moratorio 1931, Suomen päätös jatkaa velanmaksua sen jälkeen sekä päätöksen aiheuttama reaktio amerikkalaisessa lehdistössä vaikuttavat edelleen: amerikkalaisten silmissä Suomi on edelleen "maa joka maksoi velkansa". Päätös jatkaa velanmaksua ei ollut vahinko, se ei johtunut väärinkäsityksestä tai suomalaisten talouspoliitikkojen sinisilmäisestä hölmöydestä, vaan se oli täysin tietoinen pyrkimys hankkia nuorelle kansakunnalle luotettava maine. Lisäksi päätöksen takana näyttäisi olleen usko siihen, että Euroopan maat ja Yhdysvallat pystyvät sopimaan

velkajärjestelyistään, eikä Suomen tarvitse maksaa koko velkaa takaisin. Toisin kävi, sillä Yhdysvallat eivät suostuneet velkajärjestelyihin. Suomi joutui maksamaan lainansa, mutta voimme katsoa, ettei suotta: kyseessä oli eräs kaikkien aikojen menestyksekkäimpiä mainoskampanjoita.

Suomen maine luotettavana velanmaksajana on toki edelleen täysin perusteltu. Suomi on aina maksanut ja tulee jatkossakin hoitamaan ulkomaiset luottonsa kunnialla. Kuitenkin, vaikka nykyisetkin jenkkiekonomistit ovat kuulleet tämän huhun, he katsovat todennäköisesti ennemmin *Standard & Poors'n* reittausta kuin luottavat moderniin kansanperinteeseen.<sup>44</sup>

### *Arkistolähteet*

Suomen Pankin johtokunnan arkisto:

"The Finnish War Debt": 14 kansiota vuosilta 1933-1937.

Ulkoministeriön arkisto (UM):

*Yhdysvallat*. Suomen elintarvikelaina vuodelta 1923, *Ryhmä 58*, Os 19.

Yhdysvallat. *Ryhmä 32*, Os 0, 24.320.

Yhdysvallat. *Ryhmä 32*, Os 0, 25.320.

Kansallisarkisto:

*Valtiovarainministeriön arkisto* (VVM),

Sekalaiset asiakirjat Jb6

*Valtiovarainministeriön arkisto* (VVM). Sekalaiset asiakirjat, V. 1923 USA:lta saadun elintarvikelainan maksujen suorittaminen, Jb8.

### *Painetut lähteet*

Berdnanke, Ben - James, Harold (1990) *The Gold Standard, Deflation, and Financial Crisis in the Great Depression: an International Comparison. NBER Working Paper 3488.*

Grossman, Herschel I. (1988) *The political economy of war debts and inflation. NBER*

<sup>43</sup> Åström UM:lle syyskuulla 1932. Yhdysvallat, Suomen elintarvikelaina, Ryhmä 58, Os 19. UM.

<sup>44</sup> Keskustelu FED:n Assistant Vice President Robert N. McCauleyn kanssa 9.12. 1993.

*Working Paper 2743.*

- Eichengreen, Barry (1992) *Golden Fetters: The Gold Standard and Great Depression 1919-1939*.
- Friedman, Milton - Schwartz, Anna (1963) *The Great Contraction, 1929-1933. A Monetary History of the United States 1867-1960*, s. 299-419.
- Hjerppe, Riitta (1988) *Suomen talous 1860-1985. Kasvu ja rakennemuutos*. Suomen Pankki, Kasvututkimuksia XIII. Helsinki.
- Hjerppe, Riitta - Ikonen, Vappu - Valkama, Päivi (1993) 1930-luvun lama ja Suomen velkaantuminen. *Kansantaloudellinen aikakauskirja 1993:1*.
- Hoover, Herbert (1952) *The memoirs of Herbert Hoover: The Great Depression 1929-1941*. New York 1952.
- Järvinen, Kyösti (1993) *Sotavelat. Kansantaloudellinen aikakauskirja 1993*.
- Kindleberger, Charles (1973) *The World in Depression 1929-1939*.
- Moulton, Harold G. - Pasvolsky, Leo (1932) *War debts and World Prosperity*. Washington 1932.
- Suomi, Juhani (1989) *Kohtalona yksinäisyys. Risto Rytin tie Suomen politiikan johtoon*. Keuruu 1989.
- Tilastollinen vuosikirja (1924-1940)*.
- Todd, Lewis Paul - Curti, Merle (1990) *Triumph of the American Nation*, (Harcourt Brace Jovanovich Inc.)
- Turtola, Martti (1994) *Elämä isänmaan puolesta. Risto Ryti*.
- Virkkunen, Sakari (1985) *Ryti. Myrskyajan presidentti*. Keuruu 1985.

## Summary

Finland together with a number of other European countries got loans from the USA during WW I. *The Dawes* (1923) and *Young* (1929) plans sought solutions to the debt problem. In 1931 the *Hoover Moratorium* stopped the payments of debts for a year, after which the debtors were supposed to resume their regular payments. From summer 1933 on, Finland was the only country that continued its payments regularly; these went on until 1976.

It was not a misunderstanding, referred to in anecdotes, that Finland continued the payments of the debt. Instead, the documents in the Ministry

of Foreign Affairs and Ministry of Finance show that it was careful planning by the Finnish administration to build up a good reputation for a small, new, independent country. It was aided by the coincidence that Finland was to be the only country to continue the payments, not foreseen of course. The loan was not an unbearable burden to the Finnish government, either.

The American media made a big thing about the payments semiannually, not specifically to hail Finland but to put a blame on the other debtors. This spread the good reputation of the 'country that paid its debt', even today mentioned in American school books.